

Sygn. akt III AUa 499/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 października 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Elżbieta Gawda (spr.)
Sędziowie:	SA Barbara Hejwowska SA Małgorzata Pasek
Protokolant: st.sekr.sądowy Urszula Goluch-Nikanowicz	

po rozpoznaniu w dniu 20 października 2016 r. w Lublinie

sprawy M. W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.

o zwrot nienależnie opłaconych składek

na skutek apelacji wnioskodawcy M. W.

od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie

z dnia 18 lutego 2016 r. sygn. akt VIII U 1788/14

zmienia zaskarżony wyrok i ustala, że M. W. jest uprawniony do zwrotu nienależnie opłaconych składek w kwocie 2155,62 (dwa tysiące sto pięćdziesiąt pięć 62/100) złotych.

Małgorzata Pasek Elżbieta Gawda Barbara Hejwowska

III AUa 499/16

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 18 lutego 2016 r. Sąd Okręgowy w Lublinie oddalił odwołanie wnioskodawcy M. W. od decyzji pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. odmawiającej zwrotu opłaconych składek w kwocie 2.155,62 zł z powodu niezwierdzenia nadpłaty.

Sąd Okręgowy oparł swoje rozstrzygnięcie na następujących ustaleniach i rozważaniach prawnych:

Wnioskodawca M. W. od dnia 5 lutego 1998 r. prowadzi we W. działalność gospodarczą pod firmą (...), której przedmiotem jest m.in. działalność w zakresie inżynierii i doradztwa technicznego, doradztwo w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej i zarządzania, działalność w zakresie architektury i administracyjna obsługa biura. Od dnia 1 sierpnia 2012 r. M. W. pobiera emeryturę.

W ramach prowadzonej działalności gospodarczej wnioskodawca zawarł w dniu 19 grudnia 2012 r. ze Spółką (...) w O. umowę o zarządzanie na okres od 1 stycznia 2013 r. do 31 maja 2013 r. Do jego zadań jako zleceniobiorcy należało m.in. wykonywanie uchwał organów statutowych zleceniodawcy, administrowanie majątkiem zleceniodawcy i kierowanie jego biurem, przygotowanie i realizacja inwestycji zleceniodawcy, nadzór nad wykonywaniem robót i należyтым utrzymaniem urządzeń zleceniodawcy, egzekwowanie składek i innych świadczeń na rzecz zleceniodawcy, zawieranie i rozwiązywanie umów z jego pracownikami, reprezentowanie zleceniodawcy i załatwianie innych spraw zastrzeżonych do kompetencji zleceniodawcy. Zobowiązany był wykonywać te usługi osobiście w siedzibie i poza siedzibą zleceniodawcy, ponosząc odpowiedzialność wobec osób trzecich. Umowa została rozwiązana za porozumieniem stron z dniem 28 lutego 2013 roku.

W dniu 12 kwietnia 2013 r. Spółka zwróciła się do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. o udzielenie informacji czy umowa zawarta M. W. stanowi podstawę do podlegania ubezpieczeniu społecznemu i czy Spółka jako zleceniodawca jest zobowiązana do naliczania składek.

Pismem z dnia 25 kwietnia 2013 r. organ rentowy poinformował Spółkę, że przychód uzyskany na podstawie umowy zawartej z M. W. jest przychodem z działalności wykonywanej osobiście. Tym samym umowa o zarządzanie, do której stosuje się odpowiednio przepisy o umowie zlecenia, jest tytułem do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych. Spółka naliczyła i odprowadziła składki na ubezpieczenie społeczne w wysokości 2.155,62 zł, potrącając powyższą kwotę z wynagrodzenia wnioskodawcy.

Decyzją z dnia 12 czerwca 2013 r. organ rentowy odmówił wydania interpretacji w sprawie obowiązku odprowadzania składek na ubezpieczenie społeczne i ubezpieczenie zdrowotne od zawartej z innym podmiotem umowy o zarządzanie spółką, w sytuacji prowadzenia działalności gospodarczej przez przedsiębiorcę, będącego na emeryturze. Odwołanie skarżącego zostało oddalone wyrokiem z dnia 22 listopada 2013 r. wydanym w sprawie VIII U 1911/13.

W dniu 24 czerwca 2014 r. M. W. złożył wniosek o zwrot składek w łącznej kwocie 2155,62 zł.

W dniu 21 lipca 2014 r. organ rentowy wydał zaskarżoną decyzję.

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił w oparciu o niekwestionowane przez strony dokumenty, znajdujące się w aktach sprawy.

W oparciu o poczynione ustalenia Sąd Okręgowy nie uwzględnił odwołania, przywołując przepisy ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2013 roku, poz. 1442 ze zm.) Zgodnie z art. 83 ust. 1 pkt 1-3 tej ustawy zakład wydaje decyzje w zakresie indywidualnych spraw dotyczących w szczególności: zgłaszania do ubezpieczeń społecznych, przebiegu ubezpieczeń oraz ustalania wymiaru składek i ich poboru, a także umarzenia należności z tytułu składek.

W świetle art. 24 ust 6b cyt. ustawy zakład zawiadamia płatnika składek o kwocie nienależnie opłaconych składek, które zgodnie z ust. 6a mogą być zwrócone, chyba że nie przekraczają wysokości kosztów upomnienia w postępowaniu egzekucyjnym.

Zgodnie z treścią art. 9 ust 4c cyt. ustawy w brzmieniu obowiązującym w dacie wydania zaskarżonej decyzji (tekst jednolity: Dz. U. z 2009 roku, nr 205 poz. 1585), osoby prowadzące pozarolniczą działalność o której mowa w art. 8 ust 6 pkt 1 mające ustalone prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym do czasu ustalenia prawa do emerytury. Art. 9 ust 4a ustawy stanowi, iż osoby o których mowa w art. 6 ust 1 pkt 4 (wykonujące pracę na podstawie umowy zlecenia albo innej umowy świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia) mające ustalone prawo do emerytury podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym, jeżeli równocześnie nie pozostają w stosunku pracy.

Sąd Okręgowy zważył, że M. W. jest uprawniony do emerytury dnia 1 sierpnia 2012 r. W ramach zawartej ze Spółką (...) w O. umowy o zarządzanie, został zobowiązany do zarządzania i administrowania spółką za wynagrodzeniem. Do umowy o zarządzanie, będącej

umową nienazwaną o świadczenie usług, stosuje się przepisy kodeksu cywilnego dotyczące umowy zlecenia, która stanowi samodzielny tytuł do ubezpieczeń społecznych. W ocenie Sądu Okręgowego zawarty kontrakt menadżerski, w ramach którego zarządzał i administrował spółką, nie może być potraktowany jako umowa wykonywana w ramach działalności gospodarczej, a tym samym M. W. podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z tytułu tej umowy na podstawie powołanego powyżej art. 6 ust 1 pkt 4 cyt. ustawy. W ocenie Sądu przyjęte stanowisko znajduje potwierdzenie w uchwale Sądu Najwyższego podjętej w składzie 7 sędziów w dniu 17 czerwca 2015 r., III UZP 2/15, mającej moc zasady prawnej. Sąd Najwyższy orzekł, że tytułem do podlegania ubezpieczeniom społecznym przez członka zarządu spółki akcyjnej, który zawarł z tą spółką umowę o świadczenie usług w zakresie zarządzania w ramach prowadzonej przez siebie pozarolniczej działalności gospodarczej, jest umowa o świadczenie usług.

W ocenie Sądu Okręgowego błędne jest stanowisko, że zawarta z wnioskodawcą umowa o zarządzanie spółką wykonywana była w ramach działalności gospodarczej i nie stanowi odrębnego tytułu do ubezpieczeń społecznych.

Z tych względów i na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy oddalił odwołanie.

Apelację od powyższego wyroku złożył wnioskodawca zaskarżając wyrok w całości i zarzucając:

1) naruszenie prawa materialnego tj. art. 6 ust. 1 pkt 4 cyt. ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych i art. 13 pkt 9 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych poprzez błędne uznanie, że umowa o zarządzanie zawarta przez skarżącego stanowi samodzielną podstawę podlegania ubezpieczeniom społecznym;

2) sprzeczność istotnych ustaleń Sądu ze zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym, polegającą na błędnym uznaniu, że umowa o zarządzanie stanowi samodzielną podstawę podlegania ubezpieczeniom społecznym oraz że stanowisko organu rentowego jest prawidłowe, w sytuacji gdy składki zostały odprowadzone nieprawidłowo i winny być zwrócone.

Wskazując na powyższe zarzuty apelujący wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku, stwierdzenie, że wnioskodawca nie podlegał obowiązkowemu ubezpieczeniu z tytułu zawartej umowy o zarządzanie i nakazanie pozwanemu zwrotu składek ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu.

Apelujący wywodził, że przedmiot zawartej umowy o zarządzanie pokrywał się z zakresem działalności gospodarczej prowadzonej przez wnioskodawcę. Umowa ta nie stanowi odrębnego tytułu do ubezpieczeń społecznych, gdyż wnioskodawca nie był członkiem zarządu spółki, z którą ją zawarł, zatem powołana przez Sąd Okręgowy uchwała Sądu Najwyższego nie znajduje w sprawie zastosowania.

Z tych wszystkich względów wnioskodawca uznawał apelację za uzasadnioną.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja w pełni zasługuje na uwzględnienie. Zarzuty apelacji sprowadzają się w istocie do zakwestionowania stanowiska Sądu Okręgowego, że zawarta pomiędzy spółką a wnioskodawcą umowa o zarządzanie stanowi odrębny od prowadzonej działalności gospodarczej, tytuł ubezpieczeń społecznych.

W ocenie Sądu Apelacyjnego słusznie Sąd Okręgowy przyjął, że umowa zawarta w dniu 19 grudnia 2012 r. jest umową zbliżoną do umowy zlecenia. Strony umowy same określają siebie jako „zleceniodawcę” i „zleceniobiorcę” a nadto charakter umowy tj. zarządzanie spółką wskazuje na umowę zbliżoną do umowy zlecenia. Wnioskodawca zobowiązał się bowiem do świadczenia wskazanych

w umowie usług na rzecz spółki, zatem stosownie do treści art. 750 k.c. do umów o świadczenie usług, które nie są uregulowane innymi przepisami, stosuje się odpowiednio przepisy o zleceniu.

Zasadne jest stanowisko apelującego, że umowy tej nie można wyłączyć z zakresu prowadzonej przez wnioskodawcę działalności gospodarczej i nadać jej samodzielnego, niezależnego bytu, co skutkowałoby objęciem wnioskodawcę ubezpieczeniem społecznym. M. W. prowadzi działalność gospodarczą polegającą m.in. na zarządzaniu, doradztwie, administracyjnej obsłudze biura i takie też czynności wykonywał w oparciu o umowę zawartą ze spółką. Tym samym przedmiot umowy wchodzi w zakres działalności gospodarczej, co prawidłowo ustalił Sąd Okręgowy. Zarządzając spółką wnioskodawca wykonywał zatem działalność gospodarczą. Sam fakt zawarcia umowy nie przeczy prowadzeniu działalności gospodarczej, gdyż oczywistym jest i nie wymaga szerszego wyводу fakt, że bez zawierania stosownych umów (w formie pisemnej czy ustnej) działalność gospodarcza w ogóle nie mogłaby być prowadzona. Skoro zatem realizacja umowy była jednocześnie prowadzeniem działalności, to umowa o zarządzanie nie może stanowić odrębnego tytułu ubezpieczeń społecznych.

Przywołana przez Sąd Okręgowy uchwała Sądu Najwyższego nie znajduje w niniejszej sprawie zastosowania, gdyż dotyczy innej sytuacji faktycznej i prawnej. Wnioskodawca nie wchodził w skład zarządu spółki, z którą zawarł umowę. Nadto lektura uzasadnienia uchwały wskazuje, że nic nie stoi na przeszkodzie, by osoba prowadząca działalność polegającą na zarządzaniu, podlegała ubezpieczeniu społecznemu jako przedsiębiorca jeżeli umowa o zarządzanie i podejmowane w jej wykonaniu czynności są realizowane są w ramach prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej. Podobnie Sąd Najwyższy wypowiedział się w wyroku z dnia 9 grudnia 2008 r., (I UK 138/08 (OSNP 2010 nr 11-12, poz. 144) oraz w wyroku z dnia 12 listopada 2014 r. (I UK 126/14).

Wnioskodawca nie był członkiem zarządu spółki, którą zarządzał, zatem w ramach zawartej umowy wykonywał pozarolniczą działalność gospodarczą. Emeryt, który prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym, gdyż nie jest objęty dyspozycją art. 9 ust. 4 i 4a cyt. ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Opłacone za sporny okres składki są zatem składkami nienależnymi i na wniosek skarżącego podlegają zwrotowi – art. 24 ust. 6a cyt. ustawy.

Mając powyższe względy na uwadze Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok w trybie art. 386 § 1 k.p.c.

Na marginesie podnieść należy, że wbrew żądaniu apelacji, Sąd Apelacyjny nie mógł wyrokować w przedmiocie podlegania wnioskodawcy ubezpieczeniom społecznym, gdyż zaskarżona decyzja dotyczy wyłącznie zwrotu składek i tylko w tym zakresie podlega kontroli sądu.